

тня 1993 р. постановою Кабінету Міністрів України було затверджено «Положення про спеціальну загальноосвітню школу для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання». Згідно з цим документом відповідні школи залишалися державними закладами освіти, направлення дітей і підлітків до яких здійснювалося судами у встановленому законом порядку. Педагогічний персонал закладів мав проводити соціальну реабілітацію учнів, виховувати в них розуміння загальнолюдських цінностей, громадську позицію, готувати до активної трудової діяльності, забезпечувати правове виховання.

Визначено, що Законом України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24 січня 1995 р. до переліку відповідних інституцій було віднесено загальноосвітні школи соціальної реабілітації органів освіти. Таким чином відбулася заміна назви досліджуваного типу шкіл, що було відображено у постанові Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 р. «Про організацію діяльності спеціальних навчально-виховних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання».

Встановлено, що протягом досліджуваного періоду в Україні функціонувало 11 шкіл соціальної реабілітації, а саме: Балахівська (Кіровоградська обл.), Городоцька (Львівська обл.), Горлівська, Єнакіївська (Донецька обл.), Комишуватська (Запорізька обл.), Корсунська (Херсонська обл.), Київська (м. Київ), Миколаївська (м. Миколаїв), Свердловська (Луганська обл.), Фонтанська (Одеська обл.), Харківська (м. Харків). Відповідно до законодавства наповнюваність вихованцями цих закладів освіти не мала перевищувати 180 осіб.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАВЧАННЯ В СТАРШІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ ЯК ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (1991–2010 рр.)

Загородня А. А., канд. пед. наук

Обґрунтовано, що диференціація навчання в старшій школі України в 90-х рр. ХХ ст. набувала нових сенсів у контексті філософії людиноцентризму в освіті. Тому метою загальної середньої освіти в період 1991–2010 рр. стало створення умов для всебічного розвитку індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, виховання її як громадянина України, національно свідомої, демократичної, життєво й соціально компетентної особистості. Одним із ключових напрямів реформування шкільної освіти стало впровадження диференціації змісту навчання в старшій школі. Проведений аналіз державних освітніх документів 90-х — 2010-х рр. (Закон про освіту, 1991; «Тимчасові положення про середню загальноосвітню школу, про гімназію, ліцей, приватну школу», 1992; «Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальноосвітньої середньої освіти»; Закон України «Про загаль-

ну середню освіту», 2000; постанова Кабінету Міністрів України «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру й 12-річний термін навчання», 2000; Національна доктрина розвитку освіти, 2002 та ін.) дає змогу стверджувати про початок процесу встановлення нових типів навчальних закладів, які зосередили зусилля учнів на поглибленому вивченні окремих предметів, котрі потрібні їм для подальшого навчання у вищих навчальних закладах. **Встановлено**, що саме тому розпочалось впровадження в старших класах профільного навчання, яке реалізовувалось через мережу гімназій, ліцеїв, коледжів, колегіумів, загальноосвітніх навчальних закладів з класами поглибленого вивчення предметів і профільними класами.

Висвітлено дидактичні моделі формування профілів навчання, педагогічні умови їх ефективної реалізації на основі обґрунтування дидактичних вимог до формування та впровадження її основних інваріантних складників; форми організації профільного навчання в старшій школі; зміст профільних загальноосвітніх предметів; дидактичні вимоги щодо створення спецкурсів; моделі організації навчально-виховного процесу в профільній школі, варіативність їх застосування; особливості організації навчального процесу в профільній школі; особливості організації профільного навчання в сільській школі.

Показано, що відповідно до Концепції профільного навчання в старшій школі (2006 р.) і навчальних планів, затверджених Міністерством освіти і науки України, було запроваджено профілі навчання, кожен з яких охоплював таку сукупність предметів: базові, профільні й курси за вибором. Нововведення забезпечувалося розробленням нових підручників відповідно до профілю навчання. Базові загальноосвітні предмети було визнано обов'язковими для всіх профілів навчання як інваріантний складник змісту загальної середньої освіти, вони визначалися Державним стандартом освіти. Профілізація освіти вмотивувала потребу розроблення і впровадження нових педагогічних підходів до організації навчання учнів, нових підручників і посібників, а також методичних рекомендацій для вчителів.

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ШКІЛ З ЄВРЕЙСЬКОЮ Й РОСІЙСЬКОЮ МОВАМИ НАВЧАННЯ (1991–2010 рр.)

Шевченко С. М., канд. пед. наук

Після здобуття Україною незалежності розпочався новий етап розвитку українського суспільства, а відповідно й національної культури. Розроблена за роки незалежності концепція етнонаціональної політики, що була відображена в Законі про національні меншини в Україні (1992), Конституції України (1996), Рамковій